

У другій половині 2018 року Нацрада опікувалася вимкненням аналогового й розвитком цифрового ефірного телебачення, замислилася про пакет платних каналів у мережі «Зеонбуду», продовжила розподіляти вільні частоти, стежила за мовними квотами на українських телеканалах і радіостанціях і задумала запровадити обов'язкову українську звукову доріжку для іноземних телеканалів.

Раніше «Детектор медіа» публікував моніторинги роботи Національної ради з питань телебачення і радіомовлення за [перше](#) півріччя 2018-го, [перше](#) і [друге](#) півріччя 2017-го, [перше](#) й [друге](#) півріччя 2016 року.

Протягом серпня — грудня 2018 року Національна рада з питань телебачення і радіомовлення провела 18 засідань, на яких ухвалила 1137 рішень.

Ключовими напрямками роботи Нацради в серпні — грудні 2018 року стали:

- вимкнення аналогового ефірного телебачення й перехід на цифрове ефірне мовлення;
- заповнення вільних місць у цифровому телевізійному мультиплексі МХ-5 компанії «Зеонбуд» і регіональному мультиплексі Концерну РРТ в Одеській області;
- розбудова мереж суспільного радіо, державної радіостанції «Армія ФМ», нової інформаційної радіостанції «Прямий ФМ», місцевих ФМ-радіостанцій, у тому числі комунальних;
- розвиток мовлення на територіях з особливим режимом мовлення;
- контроль за виконанням мовних і пісенних квот телеканалами і радіостанціями;
- наміри регулювання іноземних каналів;
- увага до NewsOne і «112 Україна»;
- нові рекомендації щодо алкогольної реклами та спонсорства;
- підготовка до виборчої кампанії;
- співпраця із громадськістю.

Чинниками, які негативно впливають на діяльність регулятора, залишаються:

- лобістські та політичні впливи на регулятора;
- недосконалість і прогалини у профільному законодавстві;
- блокування рішень Нацради в судах.

Вимкнення аналогового телебачення

У [моніторингу діяльності Нацради за попередній період](#) ми зазначали, що перше півріччя 2018 року стало початком

[завершення епохи аналогового телебачення в Україні](#)

. І, відповідно до постанови уряду, в ніч на 1 серпня Концерн радіомовлення, радіозв'язку і телебачення

[вимкнув аналогове ефірне телебачення в перших двох регіонах](#)

— у Києві та Кіровоградській області, за винятком аналогових передавачів суспільних телеканалів і регіональних та місцевих мовників, що не мають цифрових ліцензій.

Наступним етапом мало стати вимкнення з 1 вересня аналогового сигналу по решті території України з деякими винятками. Зокрема, 18 липня уряд ухвалив зміни до своєї постанови про вимкнення аналогового телебачення щодо [збереження аналогового мовлення на територіях з особливим режимом мовлення](#)

(зона ООС і на кордоні з Кримом). А 29 серпня ухвалив додаткове рішення про [збереження аналогового телемовлення](#)

до 1 травня 2019 року Національної суспільної телерадіокомпанії України, місцевих телеканалів, які не мають цифрових ліцензій, і передавачів (будь-яких телеканалів), що розташовані на кордоні з Російською Федерацією.

У свою чергу 29 серпня [Нацрада ухвалила рішення про втрату чинності з 1 вересня ліцензій на аналогове мовлення 39 телеканалів](#) (40 юридичних осіб). Своє рішення вона мотивувала вимкненням аналогового телевізійного мовлення у країні на підставі рішення уряду та Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору, затвердженого регулятором. 21 регіональний і місцевий телеканал мали протягом десяти днів здати свої ліцензії до Нацради, а ще 18 загальнонаціональних і регіональних каналів мали протягом місяця переоформити свої ліцензії, вилучивши з них вимкнені передавачі за винятком тих, що продовжили роботу на Донбасі, на кордоні з Росією та Кримом і в містах, де регіональні мовники не мали цифрових ліцензій.

Рішення Нацради з юридичного погляду спірні, бо, з одного боку, такої процедури закон не передбачає, а з іншого — в багатьох аналогових ліцензіях було заздалегідь вказано, що вони діють «до прийняття Національною радою окремого рішення про перехід на цифрове мовлення або вимкнення аналогового телевізійного мовлення в регіоні». Усі рішення про втрату чинності ліцензій Нацрада ухвалила п'ятьма голосами: проти голосували Олег Черниш і перша заступниця голови Нацради Ольга Герасим'юк.

Наче все було готово до дня X. Але напередодні запланованого вимкнення аналогового телебачення, 30 серпня, Сарненський районний суд Рівненської області [заборонив](#) Концерну радіомовлення, радіозв'язку і телебачення (Концерн РРТ — власник більшості телевеж країни й оператор більшості телевізійних передавачів) вимикати аналоговий сигнал. Позов подала місцева мешканка Надія Мізюрко, бо хотіла забезпечити своє «право на отримання інформації через аналогове телевізійне мовлення». У Сарнах цифровий сигнал із Рівного, Дубровиці чи Вараша слабкий, а в аналоговому ефірі після вимкнення мали залишитися тільки «UA: Перший» і «UA: Рівне». Одна з третіх сторін у справі — канал «1+1», що може свідчити про те, що позивачка є глядачкою цього каналу.

Це було не остаточне рішення суду, а лише ухвала на забезпечення позову. Її оскаржили Нацрада, Кабмін, Концерн РРТ, а кіпрська компанія «Грізард інвестментс лімітед» зі структури власності каналу «1+1» просила доповнити мотивувальну частину ухвали. 18 грудня 2018 року Рівненський апеляційний суд відмовив «Грізард інвестментс лімітед» і натомість задовольнив апеляційні скарги Нацради, уряду та Концерну і [скасував](#) цю ухвалу. Канал «1+1» [подав](#) касацію.

Сам позов Надії Мізюрко та ще одного мешканця Сарнів, який подав подібний позов, у Сарненському районному суді досі [розглядається](#) — останнє засідання було 27 грудня 2018 року в режимі відеоконференції в Подільському районному суді міста Києва.

Незважаючи на чинність на той момент судової ухвали, 1 вересня 2018 року, відповідно до рішення уряду, [Концерн РРТ вимкнув аналогове мовлення](#) майже по всій території України більшості ефірних телеканалів, за винятком «UA: Першого» і регіональних філій Суспільного, місцевих телеканалів, які не мають цифрових ліцензій, а також передавачів усіх телеканалів

[у зоні ООС](#)

(Донецька та Луганська області), на кордоні з Росією (Чернігівська, Сумська, Харківська області) та Кримом (Херсонська область). Гендиректор Концерну РРТ Петро Семерей

[пояснив](#)

відключення «вказівкою керівництва» й назвав свої дії «порушенням закону». Згодом він уточнив, що врахував усі аргументи «за» і «проти», а за добровільне невиконання рішення суду кримінальної відповідальності немає.

За підрахунками Нацради, після вимкнення аналогового телебачення продовжили роботу 758 аналогових передавачів, тобто 40 % від загальної кількості (власне, для продовження їхньої роботи і потрібні були зміни до урядової постанови):

- 142 передавачі в зоні проведення Операції об'єднаних сил: 26 телеканалів у Донецькій області (Бахмут, Волноваха, Добропілля, Костянтинівка, Краматорськ, Маріуполь, Олександрівка, Покровськ, Світлодарськ, Селидове, Соледар, Торецьк), 14 телеканалів у Луганській області (Бараниківка, Бахмутівка, Біловодськ, Білокуракине, Білолуцьк, Городище Біловодськ, Зоринівка, Кремінна, Лисичанськ, Марківка, Новопсков, Плугатар, Попасна, Сватове, Солідарне, Старобільськ, Стрильцівка,

Троїцьке, Чугинка, Широкий);

- 10 передавачів 26 телеканалів на півдні Херсонської області (Лазурне, Скадовськ, Чаплинка, Каланчак, Новотроїцьке, Генічеськ, Чонгар);

- 99 передавачів на кордоні з Російською Федерацією: 15 телеканалів у Чернігівській області (Чернігів, Корюківка, Холми, Новгород-Сіверський), 18 телеканалів у Сумській області (Суми, Шостка, Білопілля, Тростянець, Охтирка), 20 телеканалів у Харківській області (Харків, Богодухів, Новоолександрівка, Великий Бурлук, Колодязне, Дворічна, Куп'янськ);

- 405 передавачів Суспільного мовника («UA: Перший» і регіональні суспільні телеканали);

- 107 передавачів місцевих і регіональних телекомпаній, які не мають цифрових ліцензій.

Однак Суспільний мовник недовго залишався в ефірі. 25 вересня 2018 року [Концерн РРТ відключив аналогове мовлення каналу «UA:Перший»](#)

по всій Україні, крім зони операції об'єднаних сил (ООС). Причиною стала заборгованість НСТУ близько 90 млн грн за розповсюдження ефірного аналогового сигналу, що склалася внаслідок

[недофінансування Суспільного мовника](#)

. До кінця року ефірне мовлення «UA: Першого» так і не було відновлено.

Тим часом сам Концерн РРТ [опинився на межі банкрутства](#) через борги НСТУ, «Зеонбуду» та деяких інших мовників і операторів, а відключення аналогового сигналу призвело до [втрати](#)

[Концерном половини доходів](#)

. Наприкінці серпня сім обласних енергопостачальних компаній (обленерго) попередили Концерн про наміри вимкнути електропостачання його філій через заборгованість 19 млн грн за електроенергію. 29 серпня Миколаївська

[філія Концерну РРТ опинилася без електропостачання](#)

, через що в області зникло ефірне аналогове і цифрове телебачення та мовлення багатьох радіостанцій, чії передавачі розташовані на вежах Концерну. 31 серпня

[електроживлення Миколаївської філії було поновлено](#)

. Наприкінці року

[уряд звільнив генерального директора Концерну РРТ](#)

Петра Семерея у зв'язку із завершенням строк дії контракту. Подальша доля державного оператора, який за сприятливих політичних та економічних умов мав би скласти конкуренцію приватному монополісту цифрового ефірного телебачення «Зеонбуду», залишається невизначеною. Хоча створення загальнонаціонального цифрового мультиплексу на базі Концерну РРТ передбачено і рішенням уряду, і Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору.

Не всі телеканали погодилися з вимкненням аналогового телебачення. [Група «1+1 медіа» оскаржила](#)

і рішення Нацради про втрату чинності ліцензій, і постанову уряду про вимкнення аналогового сигналу. Суд

[залучив](#)

у ролі третіх сторін до цього процесу провайдера цифрового ефірного телебачення «Зеонбуд» і ТРК «Україна» (телеканали «Україна», «НЛО TV», «Індиго TV», «Донбас», «Футбол 1», «Футбол 2»), справа досі розглядається. Також канали групи «1+1 медіа» оскаржили дії Концерну РРТ, але там провадження зупинено до розгляду позову проти Кабміну.

Інші телеканали не поспішають здавати Нацраді свої ліцензії, що втратили чинність, або переоформлювати чинні ліцензії, вилучаючи з них вимкнені аналогові передавачі.

Першим із загальнонаціональних мовників [свою ліцензію переоформив Прямий канал](#), а «UA: Перший» подав заяву про вилучення 265 аналогових частот, але її Нацрада не встигла розглянути до кінця року (

[розглянула](#)

10 січня 2019 року). Із місцевих мовників, за

[словами](#)

відповідального секретаря Нацради Олександра Ільяшенка, свою нечинну ліцензію здав кропивницький ТТV.

Тим не менш, вимкнення аналогу не призвело до глядацької катастрофи: більшість телеглядачів знайшли інші способи отримання телевізійного сигналу. За даними [дослідження телевізійної аудиторії](#), що проводить компанія Nielsen на замовлення Індустріального телевізійного комітету, станом на жовтень 2018 року в Україні залишилося лише 4,4 % «аналогових» домогосподарств; 26,3 % користуються цифровим ефірним телебаченням; 30,1 % — кабельним; 39,2 % — супутниковим, IPTV та MMDS. При переході від аналогового ефіру до інших типів прийому сигналу 77,8 % колишніх аналогових домогосподарств перейшли на цифровий ефір, 17,1 % обрали супутник і лише 5,1 % — кабельне ТБ.

Розвиток цифрового телебачення

З огляду на вимкнення аналогового телебачення особливо актуалізувалося питання розширення покриття цифровим ефірним сигналом. Попередні проекти нормативно-правових актів про поетапний перехід до цифрового ТБ передбачали, що провайдер цифрового ТБ [«Зеонбуд» встановить додаткові передавачі](#) в 47 населених пунктах для розширення покриття першого мультиплексу МХ-1, у якому наразі мовлять вісім телеканалів: «Інтер», «Україна», «1+1», НТН, К1, «UA: Перший», ICTV, Enter-Film. Тривалий час ці плани нічим не увінчувалися, а «Зеонбуд» звинувачував Концерн РРТ у перешкоджанні їхнім планам розбудовувати покриття: мовляв, Концерн відмовляється надавати технічні умови для розташування нових передавачів «Зеонбуду» на своїх вежах. Зрештою, під кінець року, 13 грудня, [Нацрада за запитом «Зеонбуду» замовила прорахунок частот](#) в «Українського державного центру радіочастот» (УДЦР) у 41 населеному пункті для встановлення додаткових передавачів і розширення покриття мультиплексу МХ-1. Також на запит «Зеонбуду» замовлено висновки УДЦР щодо збільшення потужності або зміни параметрів передавачів «Зеонбуду» в іще декількох населених пунктах.

Окрім цього регулятор дослухався до пропозицій Незалежної асоціації телерадіомовників, [зібрав заявки від місцевих і регіональних мовників](#), які не мають цифрових ліцензій, щоб замовити прорахунок частот під локальне цифрове ефірне телебачення (так звані локальні мультиплекси). 6, 13 і 20 грудня Нацрада замовила в

УДЦР прорахунок 39 частот для місцевого мовлення стандарту DVB-T2 у 14 областях (Дніпропетровській, Донецькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Львівській, Миколаївській, Рівненській, Одеській, Сумській, Харківській, Хмельницькій та Чернігівській).

Протягом серпня — грудня 2018 року Нацрада продовжила ліцензії на цифрове ефірне мовлення в мультиплексі МХ-5 13 регіональним і місцевим телеканалам: «Аверс» (Волинська область), 34 канал (Дніпропетровська область), «21 Ужгород» (Закарпатська область), TV5 та [Alex.UA](#) (Запорізька область), «Київ» (Київська область), ТТV і КТМ (Кіровоградська область), «Візит» (Полтавська область), «Відікон» (Сумська область), «Вектор» (Харківська область), «Місто ТБ» і «Чернівецький промінь» (Чернівецька область). Заяву телеканалу «Орбіта» (Донецька область) Нацрада, відповідно до закону «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», відклала до завершення антитерористичної операції. А одному телеканалу — «Херсон плюс» (Херсонська область) — відмовила через несвоєчасне подання заяви про продовження ліцензії: компанія спізнилася на 128 днів. Нагадаємо, що в липні Нацрада продовжила цифрові ліцензії 24 загальнонаціональним і 20 регіональним та місцевим телеканалам, двом загальнонаціональним каналам (Business і «Вінтаж») відмовила, а заяви двох телеканалів із Донецької області відклала до завершення АТО.

Під кінець року Нацрада зробила крок назустріч створенню пакету платних каналів у мережі «Зеонбуду». Регулятор вніс зміни до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору, в яких передбачив, що в разі наявності в мультиплексах МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5 вільного ресурсу провайдер цих мереж (тобто «Зеонбуд») «може надавати програмні послуги після внесення відповідних змін до ліцензій». Раніше цей пункт був викладений так, що «Нацрада в межах повноважень розглядає питання створення провайдерами програмної послуги платних пакетів програм у багатоканальних цифрових ефірних телемережах для надання якісних, різноманітних програм усім верствам населення». Тобто зміни передбачають, що «Зеонбуд» може запровадити платний пакет, просто звернувшись до Нацради із заявою про переоформлення ліцензії та отримавши від Нацради «добро». План розвитку також не передбачає проведення конкурсу на місця в платному пакеті: конкурс проводиться лише на вільні місця, передбачені для розповсюдження 32 безкоштовних каналів.

Змінам до Плану розвитку передував лист «Зеонбуду» до Нацради. Провайдер запитав позицію регулятора щодо можливого внесення змін до ліцензії з додавання платного пакету. За словами відповідального секретаря Нацради Олександра Ільяшенка, пакет має стати додатком до 32 відкритих ефірних каналів і може містити до 16 платних каналів (враховуючи, що ємність мультиплексу становить 12 телеканалів у поточній якості, а наразі в кожному мультиплексі зайнято по 8 місць). План розвитку також передбачає (і в старій, і в новій редакції) можливість «Зеонбуду» закодувати сигнал цього платного пакету. Олександр Ільяшенко припускає, що першими кандидатами на входження до платного пакету стануть українські телеканали «Футбол 1» і «Футбол 2», які присутні виключно у провайдерів платного ТБ і не працюють на ринку безкоштовного ТБ, також це можуть бути й іноземні платні канали (умовно назвемо їх «Діскавери»). На відміну від безкоштовних телеканалів, які платять «Зеонбуду» за розповсюдження їх сигналу в цифровій мережі, платним каналам платитиме сам «Зеонбуд».

Під час громадського обговорення Плану розвитку проти нового формулювання про платний пакет «Зеонбуду» виступили медіагрупи «1+1 медіа» і StarLightMedia, а також [шість асоціацій провайдерів](#)

: Асоціація правласників та постачальників контенту (АППК), «Телекомунікаційна палата України», асоціація «Укртелемережа», Всеукраїнська асоціація операторів кабельного телебачення і телеінформаційних мереж, Спілка кабельного телебачення України. Голова правління АППК Наталія Клітна

[наголосила](#)

, що наразі ТОВ «Зеонбуд» фактично є оператором телекомунікацій, юридично — провайдером програмної послуги. У разі запуску платного пакета телебачення його діяльність слід привести у відповідність до вимог законодавства, як і для всіх інших провайдерів. «Різниця може бути лише в тому, що набір телеканалів визначатиме Нацрада на підставі результатів конкурсу з урахуванням масштабу провайдера і використання ним радіочастотного ресурсу», – пояснила вона.

Провайдери тривалий час вимагали закодувати сигнал «Зеонбуду» і зробити його платним для глядачів, аби зменшити кількість безкоштовних каналів у його мережі (за винятком універсальної програмної послуги — тобто телеканалів «UA: Перший», «UA: Культура», «Рада» та регіональних і місцевих каналів). А створення платного пакету «Зеонбуду» із 16 каналів на додачу до 32 безкоштовних викликає занепокоєння кабельних операторів, які остерігаються, що прихід «Зеонбуду» на ринок платного ТБ «вб'є» кабельників у маленьких містах, особливо тих, які працюють за технологією аналогового кабельного ТБ і надають абонентам орієнтовно 50 каналів. Однак голова Нацради Юрій Артеменко під час обговорення Плану розвитку виступив на підтримку платного пакету в цифровому ефірному ТБ. Його аргументи полягали в тому, що кабельники зазвичай не йдуть у села (зате там є «Зеонбуд»), а крім того потрібно дати можливість глядачам вибирати, кому платити — кабельним, супутниковим чи цифровому оператору.

13 грудня Нацрада більшістю голосів затвердила нову редакцію Плану розвитку, не врахувавши протестів індустрії проти платного пакету «Зеонбуду». Олег Черниш, який був проти цього рішення, спрогнозував, що через це Міністерство юстиції не зареєструє документ і він не набуде чинності. Інформації про реєстрацію на даний момент немає.

Розвиток мереж мовлення: конкурси на частоти, нові тимчасові дозволи

Протягом серпня — грудня 2018 року Нацрада підбила підсумки п'яти конкурсів на ФМ-частоти, одного конкурсу на УКХ-частоти, одного конкурсу на цифрове радіо, двох конкурсів на цифрове телебачення (вільні місця в одеському мультиплексі Концерну РРТ та вільні місця в регіональному мультиплексі МХ-5 «Зеонбуду»), а також оголосила шість конкурсів на вільні ФМ-частоти.

29 серпня [Нацрада розподілила між місцевими мовниками](#) 17 частот у 16 населених пунктах Харківської області. 10 частот дісталися п'яти комунальним радіостанціям, сім частот — трьом приватним компаніям, у тому числі новій харківській радіостанції «Слобожанське ФМ». Ще шість частот залишилися без претендентів.

6 вересня Нацрада розподілила останнє 14-те місце в мультиплексі цифрового радіо стандарту T-DAB (DAB+) у Києві, яке [дісталось новій радіостанції «Прямий ФМ»](#). Її запускає Прямий канал, що де-юре належить Володимиру Макеєнку, але неофіційно його пов'язують з оточенням Петра Порошенка. «Прямий ФМ» не планує обмежуватися мовленням у цифровому форматі, а хоче запустити загальнонаціональну ФМ-мережу і вже замовив прорахунок 61 ФМ-частоти, зокрема в Києві та 19 обласних центрах.

20 вересня [Нацрада визначила переможців конкурсу на місцеве мовлення на 21 ФМ-частоті](#) в 11 областях. У результаті конкурсу 10 частот дісталися десятьом комунальним радіостанціям, 9 частот — семи приватним компаніям, у тому числі ТРК «Львівська хвиля», а дві частоти залишилися без претендентів.

27 вересня [Нацрада розподілила вільні місця в мультиплексі «Зеонбуду» МХ-5](#), призначені для регіональних і місцевих компаній. Переможцями конкурсу стали 16 мовників: три нові компанії і 13 наявних телеканалів (вісім мовили в аналоговому ефірі, один — у цифровому, чотири — в кабельних мережах):

- Донецька область — «Капрі» (ТОВ «Телебачення Капрі») місцевого бізнесмена та

кандидата в народні депутати від різних партій Віктора Прилепського та Ірини Прилепської;

- Житомирська область — СК1 (ТОВ «Медіа-проспект») житомирського бізнесмена і колишнього депутата міської ради Михайла Пухтаєвича та дружини голови обласної організації Блоку Петра Порошенка Олени Веретельник; СК (ПП «Студія Калина») директора каналу Олександра Каліновського;

- Київська область — «Крокус 1» (ТОВ «ТРК «Крокус 1») політтехнолога й піарника Дениса Богуша;

- Кіровоградська область — «Вітер» (ТОВ «Центральноукраїнське бюро новин»), який запускає колишній генеральний директор Кіровоградської ОДТРК Вадим Мурований; власник каналу — Олег Засько, який керує бізнесами колишнього народного депутата Олександра Табалова та сина экс-мера Олександрії та экс-голови Кіровоградської облдержадміністрації Романа Моцного;

- Миколаївська область — 35-й канал (ТОВ «ТРК НІС-ТВ») дружини колишнього народного депутата Геннадія Задирка;

- Одеська область — «Град» (ТОВ «ТРК Град») бізнес-партнерки народного депутата від Блоку Петра Порошенка Геннадія Чекіти Тетяни Шпалтакової та колишнього депутата Одеської міськради й соратника мера Одеси Геннадія Труханова Анатолія Балінова; комунальний телеканал «Ізмаїл ТБ» (Обласний центр естетичного виховання);

- Полтавська область — «Місто» (ТОВ «Студія Місто») колишнього депутата Полтавської обласної ради Олександра Залужного (канал пов'язують із колишнім мером Полтави, а нині депутатом Полтавської міськради від БПП «Солідарність» Андрієм Матковським); «Пирятин» (ПП «ТРК Пирятин») колишньої помічниці-консультантки народного депутата Тараса Кутового, який нині є міністром аграрної політики і продовольства; «Останній бастион» (ТОВ «Останній бастион») місцевого бізнесмена, громадського активіста та кандидата в мери Полтави Геннадія Сікалова (до проекту «Останній бастион» [має стосунок](#) телепродюсер Дмитро Носіков, який перезапускає телеканал TVi);

- Рівненська область — «Рівне 1» (ТОВ «ТРК Рівне 1») власника видавничого дому «Ого» Віктора Данилова;

- Херсонська область — ВТВ+ (ПП «ТРК ВТВ плюс») місцевих медіабізнесменів Тетяни та Віталія Каменських; Kratu (ТОВ «Реал-медіа») віце-президента концерну «Електромаш» В'ячеслава Горловського та Ніни Горловської;

- Черкаська область — «Ільдана» (ТОВ «ТРК Ільдана») колишнього генерального директора Черкаської ОДТРК Михайла Калініченка та власника агрокорпорації «Дніпро», экс-народного депутата Петра Душейка; комунальний телеканал «Шпола TV» (редакція Шполянського районного телебачення і радіомовлення).

Без цифрових ліцензій у цьому конкурсі залишилися телекомпанії Ігоря Коломойського

(ТОВ «Телевізійна компанія Приват ТБ Дніпро» і ТОВ «ТРК ТБ Стимул») та пов'язана з його бізнес-партнером Ігорем Палицею ТРК «Аверс»; група каналів «ПравдаТУТ» бізнесмена, громадського діяча та экс-кандидата в депутати Київської облради від партії «Нові обличчя» Івана Гришина; лисичанська ТРК «Акцент» народного депутата від «Опозиційного блоку» Сергія Дунаєва; Poltavske.tv засновника «Громадського ТБ. Полтава» Богдана Звягольського й телекомпанія ГОК брата олігарха Костянтина Жеваго Олега Жеваго; місцевий мовник із Первомайська Миколаївської області, що належить родичці колишнього народного депутата, а нині депутата Миколаївської облради від «Батьківщини» Михайла Соколова; черкаська телекомпанія «Антенa» колишнього депутата Черкаської міськради Валерія Воротника.

11 жовтня [Нацрада підбила підсумки конкурсу на 48 вільних ФМ-частот](#) у 18 областях України, призначених для розбудови загальнонаціональних мереж. Переможцями стали 13 радіокомпаній, між якими Нацрада розподілила 40 частот. Найбільше частот (16) отримала Національна суспільна телерадіокомпанія України («Українське радіо» — 9, «Промінь» — 4, «Культура» — 3). Шість частот дісталось радіостанції «Прямий ФМ». По одній частоті виграли ще дві нові радіостанції:

[ініційований Миколою Княжицьким проект](#)

«Гуцульське радіо» та радіо «Перший західний», яке запускає телерадіокомпанія Львівської облради. Серед переможців — радіогрупа «ТАВР Медіа» Віктора Пінчука й Миколи Баграєва (п'ять частот), радіохолдинг Business Radio Group Анатолія Євтухова та Віталія Хомутильника (дві частоти), «Львівська хвиля» членів родини львівського экс-податківця та бізнесмена Мирослава Хом'яка (чотири частоти), а також іще дві місцеві комунальні та дві приватні радіостанції. На сім частот не знайшлося охочих, а в Кривому Розі Нацрада не змогла визначити претендента, тож 18 жовтня виставила цю частоту на повторний конкурс.

25 жовтня [Нацрада віддала УКХ-частоту в Чернівцях](#) протестантському радіо «Еммануїл», конкурентом якого було католицьке «Радіо Марія». На дев'ять УКХ-частот претендентів не знайшлося, а в Запоріжжі Нацрада відмовила радіо «Формат» через зауваження до поданих документів щодо структури власності.

22 листопада Нацрада розподілила [додаткові місця в регіональному цифровому мультиплексі Концерну РРТ](#) у 22 населених пунктах Одеської області. Переможцями конкурсу стали три телеканали:

- 7-й канал одеського забудовника Аднана Ківана (ТОВ «Ріак-інформ») — здобув цифрове покриття в Одесі та 21 населеному пункті Одеської області;
- телеканал «Здоровье» дружини народного депутата від БПП Дмитра Голубова (ТОВ «Телерадіокомпанія «Здоров'я») — здобув цифрове покриття в Одесі та 11 населених пунктах Одеської області;
- телеканал БІК колишнього голови Одеської облради Михайла Шмушковича (ТОВ «Балінформкомпанія») — здобув цифрове покриття в 10 населених пунктах північної частини Одеської області.

29 листопада [Нацрада визначила переможця конкурсу військово-патріотичного радіо](#) на трьох ФМ-частотах у Києві, Житомирі та Вінниці. Прогнозовано переможцем став єдиний претендент — «Армія ФМ» (Центральна телерадіостудія Міністерства оборони України). Таким чином, державна радіостанція виходить за межі зони Операції об'єднаних сил і розпочинає свою всеукраїнську експансію. А Нацрада в наступних конкурсах

[почала рекомендувати місцевим мовникам](#)

, які не мають можливості забезпечити ефір цілодобовим власним контентом, ретранслювати не лише суспільні радіостанції «Українське радіо», «Промінь», «Культура», а й державну «Армію ФМ». Більш того, в новій редакції Плану розвитку телерадіоінформаційного простору Нацрада зафіксувала, що «сприяє створенню та розвитку аудіо- та телеканалів мовлення, мереж мовлення військово-патріотичного спрямування». Тобто йдеться не лише про військове радіо, а й телеканал. Власне, члени Нацради публічно вже висловлювалися про те, що Україні потрібна своя «Звезда» (аналог російського пропагандистського телеканалу Міноборони РФ), а в представників Центральної телерадіостудії Міноборони запитали про плани створення супутникового телеканалу. Ті відповіли, що 2019 року хочуть почати з інтернет-мовлення.

20 грудня Нацрада підбила підсумки конкурсу на [вільні відрізки мовлення на 9 частотах](#). Вісім вільних відрізків виграло «Українське радіо», що було єдиним претендентом і мовить решту ефірного часу на цих частотах, а один вільний відрізок «Українське радіо» програло комунальній Редакції тульчинського радіомовлення.

Також у грудні Нацрада вирішила оголосити п'ять конкурсів на вільні радіочастоти. Своїми рішеннями від 6 грудня регулятор запланував [форматні конкурси на чотири вільні ФМ-частоти в Києві](#) : інформаційно-соціально-політичне радіо (Олег Черниш припускає, що це конкурс під «Прямий ФМ»), інформаційно-просвітницько-розважальне (ймовірно, під суспільне радіо «Промінь»), культурно-просвітницьке (ймовірно, під суспільне радіо «Культура»), музичне джазово-класичне. А рішенням від 20 грудня [на конкурс винесено 38 вільних частот](#) для місцевого мовлення з можливістю ретрансляції суспільних радіостанцій «Українське радіо», «Промінь», «Культура» або державної «Армії ФМ».

Протягом серпня — грудня 2018 року Нацрада видала або переоформила 17 юридичним особам понад 30 дозволів на тимчасове мовлення на територіях із особливим режимом мовлення. Частина цих рішень — це оформлені за новим порядком дозволи, видані мовникам у 2015–2017 роках, частина — дозволи на нещодавно прораховані УДЦР частоти, наприклад, у Гірнику Донецької області (вежу побудувала компанія «Телемережі України»).

Тимчасові дозволи отримали 17 радіостанцій:

- «Українське радіо» (НСТУ): Волноваха, Часів Яр, Костянтинівка Донецької області, Широкий, Попасна, Лисичанськ Луганської області;
- «Промінь» (НСТУ) Костянтинівка, Гірник Донецької області, Бахмутівка, Лисичанськ Луганської області;
- «Культура» (НСТУ): Гірник, Краматорськ Донецької області, Бахмутівка Луганської області;
- «Пульс» (НСТУ): Бахмутівка, Широкий, Біловодськ, Білолуцьк, Зоринівка, Лисичанськ, Марківка, Сватове, Станиця Луганська, Троїцьке Луганської області;
- «Голос Донбасу» (НСТУ): Гірник, Бахмут, Волноваха, Краматорськ, Маріуполь Донецької області, Бахмутівка Луганської області;
- «Громадське радіо»: Волноваха, Костянтинівка, Краматорськ, Маріуполь, Покровськ, Гірник Донецької області, Лисичанськ, Старобільськ, Широкий, Бахмутівка Луганської області; згодом радіостанція відмовилася від тимчасових дозволів у Костянтинівці та Покровську;
- «Країна ФМ»: Маріуполь, Краматорськ Донецької області;
- «ФМ Галичина»: Волноваха, Бахмут Донецької області, Лисичанськ, Сватове, Старобільськ, Широкий Луганської області;
- «Тризуб ФМ»: Світлодарськ, Торецьк, Гірник, КПВВ Гнучове Донецької області;
- «Русское радио Украина»: Широкий Луганської області;
- «Радио Клас»: Бахмут Донецької області;
- «Армія ФМ»: Бахмут, Волноваха, Краматорськ, Маріуполь, Світлодарськ Донецької області, Попасна, Широкий Луганської області;
- «Крим. Реалії»: Чонгар Херсонської області;
- «Стильное радио Перець ФМ»: Гірник, Костянтинівка Донецької області;
- «Радіо Рокс»: Гірник Донецької області;
- «Прямий ФМ»: Гірник, Волноваха, Краматорськ, Покровськ Донецької області, Бахмутівка, Лисичанськ, Широкий Луганської області;
- «Радіо НВ»: Бахмутівка Луганської області.

Тимчасові дозволи отримали сім телеканалів:

- ATR: Чонгар Херсонської області (аналоговий ефір, цифровий ефір);
- Lale: Чонгар Херсонської області (цифровий ефір);
- «UA: Перший» (НСТУ): Гірник Донецької області (цифровий ефір, аналоговий

ефір);

- «UA: Донбас» (НСТУ): Гірник Донецької області (цифровий ефір, аналоговий ефір);
- «Донбас» («Медіа Група Україна»): Гірник Донецької області (цифровий ефір);
- UA TV (Мультимедійна платформа іномовлення України): Гірник Донецької області (аналоговий ефір);
- Прямий канал: Чонгар Херсонської області (аналоговий ефір).

Контроль за виконанням мовних квот

13 жовтня 2018 року набули чинності повною мірою [мовні квоти на телебаченні](#). До цього дня мовники мали річний перехідний період, коли до частки україномовного продукту зараховувалися всі програми власного виробництва. Із 13 жовтня загальнонаціональні та регіональні канали зобов'язані забезпечувати у своєму ефірі 75 % україномовного контенту. Для місцевих мовників цей відсоток дещо нижчий — 60 %. Також

[законом](#)

передбачається 75 % державної мови для програм новин на ТБ. За невиконання квот передбачено штраф у розмірі 5% ліцензійного збору. Наприклад, штраф для загальнонаціонального телеканалу, що мовить у цифровій мережі «Зеонбуду», становитиме орієнтовно 400 тис. грн., для супутникового телеканалу — 19 тис. грн.

Нацрада анонсувала, що моніторитиме телеканали з першого дня дії квот. Перші результати моніторингу загальнонаціональних каналів обіцяла оприлюднити за п'ять тижнів, а за п'ять місяців — представити результати моніторингу регіональних мовників. Такі великі строки зумовлені тим, що регулятор змушений, відповідно до закону, обраховувати тижневу квоту, для чого потрібно проводити тижневий моніторинг кожного каналу. Однак до кінця року Нацрада ніяких результатів своїх мовних

моніторингів так і не навела.

Та без санкцій за недотримання мовних квот на ТБ у другому півріччі 2018 року не обійшлося. Тому що деякі мовники припустилися порушень навіть за умов перехідного періоду (моніторинг проводився навесні та влітку 2018 року). Зокрема, 20 вересня штраф [отримав](#) місцевий телеканал СТС із Сум на 3,2 тис. грн за 56,1 % української мови замість 60 %. 18 жовтня [Нацрада оштрафувала два тематичні телеканали «Наука» і «Терра»](#) на 18,5 тис. грн. кожен за 55 % і 60 % української мови замість 75 %. А 13 грудня по 19,3 тис. грн штрафу [отримали ще три тематичні телеканали](#) — Bolt, «Дача» та Ероque. Найменше української мови було в ефірі Ероque — від 24 до 37 %, в ефірі «Дачі» — 56–58 %, в ефірі Bolt — 54–66 %.

8 листопада 2018 року набув чинності [третій етап запровадження українських квот на радіо](#). Із цього дня в ефірі радіостанцій має лунати не менше як 35 % пісень українською мовою (25 % для тих радіостанцій, що транслюють понад 60 % пісень мовами ЄС), а добовий обсяг ведення передач державною мовою не повинен бути меншим за 60 %.

Проаналізувавши перші два роки дії мовних квот на радіо, Нацрада дійшла висновку, що радіостанції більш ніж наполовину перевиконують квоти. Адже в середньому в ефірі загальнонаціональних радіостанцій України частка україномовних пісень становила 51 %, а частка ведення програм українською мовою — 86 %.

НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ
ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ
rada.gov.ua

МІНІСТЕРСТВО
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
mip.gov.ua

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ЗА ДВА РОКИ ДІЇ МОВНИХ КВОТ ОБСЯГ ПІСЕНЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

51% середній показник пісень українською мовою на загальнонаціональних радіостанціях за другий рік дії мовних квот

+4 в.п. збільшилась частка україномовних пісень порівняно з листопадом 2016 р. – жовтнем 2017 р.

+21 в.п. становить перевиконання квоти пісень українською мовою на загальнонаціональних радіостанціях в листопаді 2017 р. – жовтні 2018 р.

ЧАСТКА ПІСЕНЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Групи радіостанцій	Квота*	Радіостанція	листопад 2016 – жовтень 2017	листопад 2017 – жовтень 2018	Динаміка, в.п.
Радіостанції з переважною більшістю україномовних пісень	≥30%	Країна ФМ	100%	100%	0
		UA:Радіо Промінь	98%	98%	0
		UA:Українське радіо	83%	91%	+8
		UA:Радіо Культура	75%	73%	-2
		Середній показник	89%	91%	+2
Радіостанції з переважною більшістю пісень мовою ЄС**	≥25%	Люкс ФМ	29%	34%	+5
		ХІТ ФМ	29%	31%	+2
		Мелодія	31%	29%	-2
		Kiss FM	27%	28%	+1
		Середній показник	29%	31%	+2

Групи радіостанцій	Квота*	Радіостанція	листопад 2016 – жовтень 2017	листопад 2017 – жовтень 2018	Динаміка, в.п.
Радіостанцій з різними музичними форматами	≥30%	Радіо НВ (до березня 2018 - Ера FM)	43%	56%	+13
		Русское радио - Україна	34%	40%	+6
		Наше радіо	30%	39%	+9
		Радіо П'ятниця	36%	38%	+2
		Перець ФМ	32%	38%	+6
		Ретро ФМ	28%	33%	+5
		Радіо Шансон	33%	33%	0
Середній показник	32%	36%	+4		
Середній показник по всіх радіостанціях			47%	51%	+4

*ч. 2 ст. 9 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»

**Радіостанції, в ефірі яких частка пісень офіційними мовами ЄС відповідно до умов ліцензії становить не менше як 60% загального обсягу пісень

Дані добових моніторинрів ефірів загальнонаціональних радіостанцій щодо обсягу пісень українською мовою. Показники є усередненою часткою пісень українською мовою протягом доби від загальної кількості пісень в ефірі загальнонаціональних радіостанцій.

НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ
ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ
nrada.gov.ua

МІНІСТЕРСТВО
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
mip.gov.ua

ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ЗА ДВА РОКИ ДІЇ МОВНИХ КВОТ ОБСЯГ ВЕДЕННЯ ПЕРЕДАЧ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

КВОТА $\geq 55\%$ *

86% середній показник обсягу ведення передач українською мовою на загальнонаціональних радіостанціях за другий рік дії мовних квот

+2 в.п. збільшився обсяг ведення мовою порівняно з листопадом 2016 р. – жовтнем 2017 р.

+31 в.п. становить перевиконання квоти ведення передач українською мовою на загальнонаціональних радіостанціях за другий рік дії мовних квот

ЧАСТКА ПЕРЕДАЧ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

	листопад 2016 – жовтень 2017	листопад 2017 – жовтень 2018	Динаміка, в.п.
Країна ФМ	100%	100%	0
UA:Радіо Промінь	100%	100%	0
UA:Радіо Культура	100%	100%	0
UA:Українське радіо	100%	98%	-2
Ретро ФМ	91%	91%	0
Радіо НВ (до березня 2018 - Ера FM)	95%	90%	-5
Kiss FM	92%	88%	-4
Мелодія	78%	84%	+6

	листопад 2016 – жовтень 2017	листопад 2017 – жовтень 2018	Динаміка, в.п.
Наше радіо	66%	83%	+16
ХІТ ФМ	71%	81%	+10
Люкс ФМ	86%	80%	-6
Радіо Шансон	81%	77%	-4
Перець ФМ	68%	76%	+8
Русское радио - Україна	69%	76%	+7
Радіо П'ятниця	70%	69%	-1
Середній показник щодо всіх радіостанцій	84%	86%	+2

*ч. 5 ст. 9 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»

Дані добових моніторингів ефірів загальнонаціональних радіостанцій щодо обсягу ведення передач державною мовою. Показники є усередненою часткою обсягу ведення передач українською мовою протягом доби в ефірі загальнонаціональних радіостанцій.

